

ZPRAVODAJ

životního prostředí města Rakovníka

ročník 2020

číslo 2

Obsah

Úvod:.....	3
Oáza klidu	4
Den stromů v Rakovníku.....	5
Rakovnické posvícení	7
Zimní údržba budek - důležitá část péče o hnízdní podmínky ptáků	7
Výsadba stromů v Rakovníku	8
Živá zahrada, živý dům	9
Ptačí hodinka	11
Výsadba jeřábu na Křivoklátě	12
Návrat orla skalního do ČR.....	12
Památný buk ve Václavech	14
Krajina Křivoklátska z ptačí perspektivy	15
Kdy sníst a kdy vyhodit?	17
Problematika úniků zvířat	17
Živá voda pro povodí Rakovnického potoka	21
Živá krajina – revoluce v boji proti suchu začíná	22
Přírodovědná křížovka	25
Noční les 2020.....	25
Jak správně topit v kotlích na tuhá paliva	26

Úvod:

Vážená čtenářko, vážený čtenáři zpravodaje,

rok 2020 byl pro nás všechny těžký, ale my se i nadále snažíme zlepšovat naše město a prostředí, ve kterém žijeme.

V letošním roce došlo k dalšímu ošetření části památné aleje kolem Rakovnického potoka, a to část od MŠ Klicperova k mostu v Nádražní ulici. Jistě jste si všimli, že vznikla další květnatá louka u Tyršova koupaliště. Dochází k postupné revitalizaci zeleně a řezu stromů, kácení již uschlých a výsadbě nových. Nejvýznamnější výsadbou byla výsadba 39 ks stromů v lokalitě Zátíší.

Nyní, více než kdy jindy, se lidé také snaží najít klid při procházkách v přírodě. Každou volnou chvíli tráví v parcích, lesích a navštěvují přírodní památky. Také velice stoupá zájem o zahrady a městskou zeleň. Mnozí lidé se stále více přibližují k přírodě. Díky zklidnění četných lidských aktivit v rámci koronavirových opatření si mnozí lidé uvědomili, jak důležitý je pro ně klid. Letecká i automobilová doprava byla omezena, což ve městě působilo příjemnějším, pohodovějším dojmem. Klid je obrovskou devizou, které si mnozí lidé stále více vážou a vyhledávají místa, kde ještě nějaký klid relativně je. Vždy platilo, že klid léčí. Dokáže nás také zklidnit a přivést do pohody. Vibrace a zvuky na nás působí daleko více, než jsme schopni si sami připustit. Proto nás lákají různá velice klidná, téměř mystická, místa. Bydlet na klidném místě v zeleni znamená bydlet na dobré správné adrese. Pro samosprávy měst bude tak stále častější výzvou zajistit obyvatelnost měst z hlediska udržitelnosti určité hladiny hluku a vibrací.

Také jsme, i když ve velmi komorním počtu, oslavili mezinárodní Den stromů a to výsadbou nové vrby v Čermákových sadech. Mimořádnou událostí bylo slavnostní požehnání aleje Rakovnických památných lip podél Rakovnického potoka páterem Vojtěchem Novákem. Lípy byly v celostátní anketě slavnostně vyhlášeny za nejkrásnější alej České republiky za rok 2019.

V roce 2021 přeji všem hlavně hodně zdraví ale také pohody, ke které se bude město snažit přispět pěkným životním prostředím.

Váš starosta
PaedDr. Luděk Štíbr

Oáza klidu

Během karanténních opatření, souvisejících s probíhající pandemií viru COVID – 19 mohli lidé, kteří museli trávit čas převážně doma zaznamenat rozdíl ve zvukových vjemech z prostředí. Automobilová ale i letecká doprava byla omezena, což nejen ve městech ale i na venkově působilo klidnějším dojmem. Dnes je totiž právě doprava hlavním zdrojem zvukového znečištění. Přitom negativní důsledky zvuku na zdraví lidí byly prokázány a mohou působit na krevní tlak, nespavost či sníženou imunitu. Proto se lidé snaží najít místa vhodná k odpočinku mimo město.

Nyní více než kdy jindy se lidé snaží najít klid při procházkách v přírodě. Každou volnou chvíli tráví v lesích a navštěvují přírodní památky. Parkoviště jsou o víkendech plná aut. Přemíra návštěvnosti těchto území ale zase nepůsobí dobře na zvěř, která touto vysokou návštěvností trpí stresem. Před zimou si nestačí najít dostatek potravy, aby nabrala sílu, je nucena migrovat a často končí pod koly aut. Tomu jistě nepřidá ani nelegální zábava jízdy na krosových motorkách a čtyřkolkách v lesích, která působí nejen rušivě nepříjemným zvukem, ale i poškozuje lesní půdu.

Na velký hluk se budeme muset připravit také během Silvestrovské noci, kdy se většina lidí baví ohňostrojem. V některých přírodně chráněných územích již byly ohňostroje zakázány, jelikož působí právě hlukem na zvěř, která je zmatená a dezorientovaná. Dále je do ovzduší vypuštěno najednou obrovské množství zplodin. Ohňostroje se dají velmi dobře nahradit například videomappingem promítaným na budovy nebo pouhým posezením s přáteli v pohodlí domova, aniž bychom rušili své okolí.

Hluk na venkově některé obce upravují vyhláškou, která omezuje sekání trávy a řezání dřeva na stolní kotoučové pile na určité dny a hodiny. Lidé tak mají čas si v klidu odpočinout.

Letiště, která se nacházejí v blízkosti měst, mají své hlukové mapy a režim upravený tak, aby vyhovoval co nejvíce lidem a hlavně byl v souladu s právními předpisy. Každé letadlo má hlukové zkoušky a certifikát, který vydává Úřad pro civilní letectví. Malá sportovní letiště vznikala nedaleko měst již před mnoha desítkami let. Dnes by možná ani nebyla povolena. Hluk, který způsobují, radě lidem vadí. Nejedná se ani tak o běžný provoz letišť jako o leteckou akrobacii.

O hlukových limitech pojednává Nařízení č. 272/2011 Sb. o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací. Jde o to, jak jsou tyto limity povolovány, dodržovány a kontrolovány.

V současné situaci je vše o ohleduplnosti lidí k sobě navzájem a rovněž k přírodě. Každý svým jednáním může způsobovat hluk, ať už při realizaci svých koníčků nebo při práci v bytě či na zahradě. Je to však o domluvě a o tom, brát ohled i na ostatní, zvláště v této těžké době. Pokud hluk překračuje limity uvedené v legislativě, je možné se obrátit na příslušný úřad krajské hygienické stanice.

Bylo by dobré, kdybychom dokázali být k sobě ohleduplnější a zbytečně se nerušili. Mělo by platit obecné heslo, že „moje svoboda končí tam, kde začíná svoboda jiného“. Do budoucna bude stále složitější zajistit přiměřenou, zdraví prospěšnou hladinu hluku v sídlech. Této problematice by měla být věnována daleko větší pozornost. Na světě jsou místa, kde jim velice záleží na tom, aby byli lidé šťastní. Mnohé domorodé národy používali odedávna hudbu a určité zvuky jako psychohygienu a pro léčení lidí. Vhodné zvuky, v přiměřených frekvencích tomu mohou hodně napomoci. O co příjemnější je poslouchat příjemnou hudbu nebo alespoň občas „jen“ úplný klid, což je dnes naprostá vzácnost. Při krásné povznášející hudbě člověk pookřeje, v klidu má možnost jít sám do sebe a najít se, dostat se do svého středu, což je největší problém dnešního lidstva. Dost často dělají zbytečný hluk zejména ti, co nedokážou ocenit cenu ticha a bojí se být sami se sebou.

Bylo by velice příjemné, aby města dokázala mít v přírodě takové oázy klidu, kde by bylo možné relaxovat, odpočinout si, léčit se třeba jen tichem. Vždy platilo, že klid léčí, což je v dnešní koronavirové době obzvlášť důležité.

Den stromů v Rakovníku

Město Rakovník se již léta zapojuje do oslav Dne stromů. Poprvé byl Den stromů slaven r. 1872 v Nebrasce na podnět J. S. Mortona, který navrhl vyhlášení Národního dne stromů s cílem vyzdvihnout důležitost stromů při zvyšování kvality životního prostředí. Při první slavnosti bylo vysazeno více než milion stromů v Nebrasce. Myšlenka oslav Dne stromů se rychle rozšířila po celých Spojených státech a později i na další kontinenty. Datum oslav Dne stromů je různý. Liší se podle klimatických podmínek a toho, kdy je možné stromy vysazovat. V Čechách byly Svazem spolků okrašlovacích pořádány Stromové slavnosti poprvé masově v roce 1906. Stará tradice československá byla v České republice obnovena v roce 2000, kdy bylo datum první oslavy svátku stromů stanoveno na 20. 10. Od té doby se každoročně v tento den konají výstavy, semináře či koncerty inspirované stromy, také vycházky za stromy a do lesa. Hlavně se v tento den stromy sází.

V Rakovníku byly v roce 2020 v rámci oslav Dne stromů pořádány tyto akce:

Dne 20. 10. 2020 Město Rakovník vysadilo v rámci oslav Dne stromů v Čermákových sadech pod Spalovu ulicí vrbu na místě, kde původně vrba rostla a byla zničena vichřicí. Mnozí obyvatelé města starou vrbu pamatují a je dobře, že zde bude růst opět.

Dne 20. 10. 2020 od 13:00 hodin do 16:30 hodin byla pro veřejnost otevřena Farní zahrada v Rakovníku, která byla zaregistrována jako významný krajinný prvek a v roce 2008 a počátkem roku 2009 zrekonstruována za finanční podpory Města Rakovníka, Středočeského kraje a řady dalších sponzorů.

Dne 21. 11. 2020 uspořádal Rakovnický ornitologický spolek Fénix o. s. v rámci oslav Dne stromů vycházku zaměřenou na společnou údržbu ptačích budek na městském hřbitově a v urnovém háji v Rakovníku, podél Rakovnického potoka a v parku pod Spravedlností. Akce byla plánována s účastí veřejnosti, ale vzhledem k pandemii to nebylo možné.

Vrba v Čermákových sadech

Rakovnické posvícení

V sobotu 5. 9. a v neděli 6. 9. 2020 pořádal včelařský kroužek – RAKOvčelařici (VČELÍ STRÁŽ z.s.) v Botanické zahradě v Rakovníku Medové posvícení – soutěže, ukázky včelařství a vyprávění o opylovatelích.

Od pátku 4. 9. do neděle 6. 9. 2020 pořádal Klub kaktusářů při I. ZO Českém zahrádkářském svazu Rakovník v Gymnáziu Zikmunda Wintra Rakovník „47. Výstavu kaktusů a jiných sukulentů“. Expozice byla zaměřena na rody *Haworthia* a *Gasteria*. K vidění bylo přes 1000 rostlin kaktusů a sukulentů. Kaktusy bylo možné na výstavě i zakoupit.

V sobotu 5. 9. a v neděli 6. 9. 2020 pořádala Botanická zahrada Rakovník při Střední zemědělské škole Rakovník „Den otevřených dveří Botanické zahrady“. Společnost pěstitelů masožravých rostlin a jiných botanických kuriozit – Darwiniana zde uspořádala 16. výstavu masožravých rostlin a afrických fialek nazvanou „Tajemný svět masožravých rostlin“.

V sobotu 5. 9. 2020 pořádal v Čermákových sadech Dům dětí a mládeže v Rakovníku za finanční podpory Města Rakovníka Den otevřených dveří. Návštěvníci si mohli prohlédnout ukázky z činnosti DDM, tvořivou dílničku a chovy zvířat. Zájemci si měli možnost vybrat některý ze zájmových kroužků.

Spolek EXOTA Rakovník pořádal v Domě dětí a mládeže v Čermákových sadech v sobotu 5. 9. a v neděli 6. 9. 2020 „Výstavu exotického ptactva a kanárů“.

Dále v sobotu 5. 9. a v neděli 6. 9. 2020 pořádal Český svaz chovatelů v Rakovníku v areálu ZO Českého svazu chovatelů ve Vladislavově ulici „Okresní výstavu králíků, holubů a drůbeže s ukázkou exotického ptactva a expozicí morčat“. Návštěvníci výstavy si měli možnost prohlédnout velké množství ušlechtilých a čistokrevných zvířat. Nad výstavou převzal záštitu starosta města Rakovníka PaedDr. Luděk Štíbr. Soutěžilo se o Pohár starosty Města Rakovníka.

Zimní údržba budek - důležitá část péče o hnízdní podmínky ptáků

Rakovnický ornitologický spolek Fénix za podpory Města Rakovník zrealizoval vyčištění ptačích budek na území města.

V listopadu členové spolku zkontrolovali stav a vyčistili od starých hnízd a nečistot sýkorníky umístěné v předchozích letech podél Rakovnického potoka, v parku pod Spravedlností a na území obou městských hřbitovů. Akce byla plánována s účastí veřejnosti, vzhledem k pandemické situaci to však nebylo možné. Celkem bylo "uklizeno" na 60 ptačích příbytků, z nichž vyžadovala skoro polovina drobné opravy.

Dřevěné ptačí budky jsou tak připraveny pro své opeřené obyvatele na další hnízdní sezónu. Nezapomeňte také vyčistit a zkontrolovat stav ptačí budky na vaší zahradě.

Za ROS Fénix
Milan Tichai

Výsadba stromů v Rakovníku

V dubnu letošního roku město Rakovník požádalo Státní fond životního prostředí ČR o poskytnutí podpory na realizaci projektu „Výsadba stromů – Město Rakovník“. Jednalo se o výsadbu listnatých stromů v lokalitách města Rakovníka včetně následné tříleté péče. Na základě žádosti občanů města byly vybrány ulice Vaněčkova, Okružní a Plzeňská.

Výše poskytnuté podpory činila 218 538,- Kč – podpora na pořízení příslušného počtu vysazovaných stromů (156 000,- Kč), podpora na pořízení technologie pro závlahu dle počtu vysazovaných stromů (39 000,- Kč), podpora na zpracování odborného posudku (21 538,-) a podpora na zajištění publicity projektu (2 000,- Kč).

Výsadba 39 ks stromů byla objednána u společnosti ARBOREA, s. r. o., Rakovník za celkovou cenu 389 866,- Kč, rozdíl mezi nabídkovou cenou a poskytnutou podporou ze SFŽP byl uhrazen z vlastních prostředků města.

A co za stromy se vlastně vysadilo? Jednalo se o 1 ks *Robinia pseudoaccacia* „Umbraculifera“ (kulovitý akát) a 2 ks *Prunus serrulata* „Kanzan“ (sakura) v lokalitě Vaněčkova, 4 ks *Prunus domestica* (slivoň) v lokalitě Okružní, 10 ks *Sophora japonica* (jerlín japonský), 8 ks *Elaeagnus angustifolia* (hlošina úzkolistá), 2 ks *Koelreuteria paniculata* (svítel latnatý), 6 ks *Prunus cerasifera* „Nigra“ (myrobalán třešňový) a 6 ks *Sorbus aria* „Mangifcata“ (jeřáb muk) v lokalitě Plzeňská.

Tříletá povýsadbová péče stromů zahrnuje tzv. výchovný řez, pravidelnou zálivku dle potřeby a ročního období, odplevelování stromových mís, kontrolu, případnou opravu a zakotvení úvazků, ochranu proti škůdcům, před vlivem mrazu, dále doplňování mulče, hnojení, kypření a náhradu stromku v případě jeho úhynu.

V rámci pravidelné obnovy zeleně byly vysázeny stromy i v jiných lokalitách – např. na Bendovce.

Živá zahrada, živý dům

Míst v přírodě neovlivněných činností člověka, kde mohou volně žijící živočichové žít nerušeným životem, razantně ubývá. Proto bychom se měli snažit jim poskytnout útočiště na své zahradě nebo na svém domě, či balkoně. Způsobů, jak svou zahradu udělat bezpečným místem, kam rádi zavítají zvířata a hmyz, je spousta.

Častým návštěvníkem našich domovů je jiříčka obecná. Možná jste před pár měsíci zaregistrovali kauzu, kdy pracovníci nejmenované agentury shazovali hnízda jiříček obecných z obchodního domu, přičemž všichni ptáci a jejich hnízdiště jsou chráněni dle § 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Pro zásah do hnízdišť je nutný souhlas příslušného úřadu. Jiříčka obecná ráda hnízdí v období od dubna do září právě pod střechami lidských obydlí. Traduje se, že je poslem jara a komu zahrnízdí na domě, tomu přinese štěstí. Lidé však spatřují v hnízdění jiříček i problémy v podobě znečištěných fasád, či množství trusu pod hnízdem. Tento problém lze ovšem jednoduše řešit s dodržováním základních hygienických postupů. Jiříčky na oplátku pomohou vychytáním bodavého hmyzu kolem domu, kdy jsou schopné ulovit až 2,5 milionu kusů hmyzu za sezonu. Pro stavbu hnízd jiříčkám můžeme pomoci udržováním menší bahnité plochy na zahradě, nebo jim instalovat hnízda umělá. Pod ty je možné také umístit „poličku“, aby trus nepadal na parapet, či na zem. Hnízdící budky můžeme pořídit také pro jiné druhy ptáků a vhodně je umístíme na zahradě tak, aby jim nehrozila návštěva predátora, např. kočky. Okna a větší prosklené plochy je vhodné zabezpečit samolepkami, aby se nejen jiříčky, ale i jiní ptáci nezabili nárazem do nich. Pro ptáky umístíme na zahradu také krmítko, které od podzimu, kdy se teploty začnou pohybovat kolem nuly, plníme semínkem slunečnice. Používání lojových koulí a suků v umělohmotných síťkách není vhodné, jelikož v nich ptáci mohou uvíznout, či je může pozřít jiné zvíře, proto před použitím síťky odstraníme. Ptačí krmítko můžeme umístit i na balkon, pokud nevlastníme zahradu. V horkých letních dnech pak ptáci nepohrdnou mělkým pítkem, které může sloužit i jako brodiště, kde se ptáci čistí.

Dále je možné vytvořit vhodné prostředí pro ježky, kteří pomáhají zbavit zahradu plzáků, slimáků a dalších škůdců. Na podzim jim můžeme shrabat listí do kupek, které ponecháme na zahradě, aby zde ježci mohli v klidu přezimovat. Listí a suchou trávu nepálíme. Během pálení totiž mohou přijít o život jak ježci v kupkách schovaní, tak i čmeláci a jiný hmyz.

Pro hmyz je vhodné umístit na zahradu hmyzí domky, které se dají koupit již hotové nebo si je můžeme vyrobit. Na internetu je spousta návodů, jak na to a není to těžké. Dobře poslouží také tlející dřevo. Hmyzu v přírodě ubývá velkým tempem hlavně nešetrným používáním chemie v zemědělské produkci. Včelky samotářky, významní opylovači, tudíž nepohrdnou úkrytem, který jim připravíme, ale také potravou v podobě pestrých záhonů medonosných rostlin nebo stromů. Umístit je možné na zahradu také čmelín. Chov čmeláků je alchymie a může se stát hezkým koníčkem, jehož odměnou budou opylené rostliny a stromy.

Vhodné útočiště můžeme vytvořit také pro netopýry. Ti se rádi zdržují na půdách, kde jim však musíme nechat volný vletový otvor. Je možné jim také koupit či vyrobit netopýří budku. Netopýří trus poslouží následně jako dobré hnojivo.

Na zahradě nepoužíváme žádná chemická hnojiva, postřiky a pesticidy, které škodí lidem i zvířatům. Pokud možno hnojíme organickým hnojivem z vlastního kompostu, které má mnoho výhod, a navíc je zdarma. Trávník nesekáme tak často. Vyšší trávník totiž udržuje v horkých dnech nižší teplotu a nevysychá. Poskytuje také úkryt a potravu mnoha druhům živočichů a hmyzu. Část trávníku můžeme rovněž vyhradit čistě jen pro kvetoucí pás bylin, který bude nejen lahodit oku, ale i opylovačům.

Ptačí hodinka

Vážení příznivci krmítek,

již tradičně se ozýváme s příchodem podzimu s pozvánkou na třetí ročník **Ptačí hodinky** – sčítání ptáků na krmítkách, které proběhne **8. – 10. ledna 2021**. Ačkoli je termín dalšího sčítání ještě daleko, je právě teď nejvyšší čas pustit se do příprav, abychom měli v lednu na krmítku živo. Pozorování ptáků na krmítku nás totiž baví. V roce 2019 přesáhl počet sčítatelů hranici 14 000 účastníků a v roce 2020 dokonce 20 000 sčítajících. Věříme, že i další ročník bude lámat rekordy!

Čím začneme?

Podzim je ideální čas k přípravě zahrady či okolí domu tak, aby lákalo co nejvíce opeřených přátel. Je potřeba **vyčistit vyvěšené budky**, popřípadě, pokud žádné nemáte, je ten nejlepší čas pověsit nové. Ptáci je v zimě mohou využívat k úkrytu a na jaře jim mohou posloužit jako hnízdiště. Pokud vám na stromech či keřích zbylo nějaké **ovoce**, podělte se o ně. Kosi a kvícaly vám za to budou vděční. Nestříhejte keře a nechte na zahradě i hromadu dřeva, třeba v něm najde útočiště malý ptáček - strízlík.

Příště si spolu připravíme největší ptačí lákadlo, které nám usnadní sčítání ptáků s Ptačí hodinkou – krmítko – a naplníme ho dobrotami, kterým žádný pták neodolá.

Prozatím sbírejte informace o **Ptačí hodině** na webu **ptacihodinka.birdlife.cz**. Sledujte také náš facebook či instagram, aby vám opravdu nic neuniklo.

Přejeme příjemný podzim.

Dita Hořáková
Česká společnost ornitologická

Výsadba jeřábu na Křivoklátě

U příležitosti vzpomínky na **Listopad 1989** byl v pondělí 16. listopadu 2020 na Křivoklátě vysazen v parku u rybníka na Amalíně další strom, jeřáb břek, který nahradil ten, který uschl u zastávky autobusu na Amalíně.

Vzhledem k proticovidovým opatřením se nekonal žádný doprovodný program.

Akci pořádali Městys Křivoklát, ve spolupráci s 13/01. základní organizací Českého svazu ochránců přírody Křivoklát a obecně prospěšnou společností Křivoklátsko.

jeřáb břek (*Sorbus terminalis*)

Návrat orla skalního do ČR

Výstava IS CHKO Křivoklátsko – Křivoklát od **5. 9. – 31. 12. 2020**

Jedná se o jeden z našich nosných ochranných projektů, jehož přípravy byly zahájeny v roce 2000. Smyslem a cílem projektu bylo vrátit orla skalního jako hnízdní druh do přírody ČR, kde byl na přelomu 19. a 20. století člověkem vyhuben. V roce 2006 bylo zahájeno vypouštění mlád'at orla skalního, šlo o jedince získané ze Slovenska, na základě dohody se slovenskou státní ochranou přírody. V období od roku 2006 do roku 2017 jsme vypustili celkem 25 mlád'at orla skalního, což bylo cílem projektu. Ve všech případech šlo o druhá, mladší mlád'ata z hnízd orlů skalních na Slovensku, tedy o mlád'ata, která by jinak zahynula v rámci kainismu, který je u karpatské populace orlů skalních vrozený. Mlád'ata byla ve věku cca 5-8 dnů převezena do naší stanice, kde jsme o ně pečovali. S touto péčí nám výrazně pomáhala handicapovaná orlice Dina. Po nějaké době pak byla mlád'ata převezena na vypouštěcí lokalitu, kde byla držena pod dohledem ve vypouštěcí voliére. Mlád'atům se takto

vtiskla tato lokalita jako jejich místo narození. Těsně před vypuštěním byly mladým orlům nainstalovány vysílačky, které nám umožňují jejich další sledování. Projekt je přes všechna úskalí a značné ztráty (zástřely, otravy, fatální zranění na sloupech VN) úspěšný, v roce 2013 po více jak 100 letech opět orel skalní na Moravě úspěšně vyhnízdil a vyvedl jedno mládě, samici, které jsme dali symbolické jméno Anežka. Od té doby byly vyvedeny další tři mláďata. V současnosti intenzivně monitorujeme 2 páry orlů skalních a sledujeme další lokality s pravidelným výskytem tohoto majestátního dravce, který je také součástí našeho státního znaku.

Jiřina Prošková, ředitelka o.p.s. Křivoklátsko

Adoptivní matka Diana krmí jedno z mláďat.

Památný buk ve Václavech

V letošním roce byl Městským úřadem Rakovník, odborem životního prostředí vyhlášen ve Václavech památný Buk lesní (*Fagus sylvatica*).

Obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí je 385 cm, výška stromu je cca 30 m a průměr koruny cca 26 m. Stáří stromu je odhadováno na 200 až 250 let.

Památný strom roste na pozemku, který je ve vlastnictví obce Václavy souřadnice JTSK: X = 1037350,80; Y= 801962,31.

Strom byl ve spolupráci s obcí Václavy označen tabulí se státním znakem a nápisem památný strom.

Jedinec roste u slepé příjezdové cesty k chatám v odlehlé části obce Václavy.

Jedná se o statný strom dominantní vůči okolí právě svým mohutným vzrůstem. Předmětný strom je zdravý a perspektivní, tvoří krajinnou dominantu obce a proto je významný. Ochranné pásmo památného stromu nebylo stanoveno, protože k dostatečné ochraně památného stromu postačuje ochranné pásmo ze zákona, to je kruh o poloměru, který se rovná desetinásobku průměru kmene měřeného ve výšce 130 cm nad zemí, což je 12,3 m. V tomto pásmu není dovolena žádná činnost, která by mohla ohrozit zdárný růst a vývoj památného stromu, zejména výstavba objektů, výkop rýh pro vedení kabelů, kanalizace, používání chemických prostředků a přípravků apod.

Doufáme, že památnému buku se bude dařit ještě mnoho desítek či stovek let stejně jako dnes.

Krajina Křivoklátska z ptačí perspektivy

Kdy sníst a kdy vyhodit?

V září se ve ZPRÁVÁCH Z MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ objevil článek KDY SNÍST A KDY VYHODIT? Informace z tohoto článku jsme se rozhodli publikovat ve Zpravodaji životního prostředí města Rakovníka, jelikož šetření potravinami a náklady na jejich pořízení je v současné době obzvlášť důležité.

Podle loňského výzkumu CVVM si více než polovina Čechů plete pojmy „minimální trvanlivost“ a „spotřebujte do“. Ve významu označení je však velký rozdíl. Následkem toho končí velké množství potravin v odpadkovém koši, i když je konzumace takových potravin bezpečná.

Minimální trvanlivost

Takové datum mají potraviny, které mají delší životnost a nekazí se tak rychle. Lze je bezpečně jíst i po překročení data minimální trvanlivosti, pokud jsou dodrženy skladovací podmínky a nemají poškozený obal.

Potraviny však můžou ztratit svoji původní texturu či chuť. V obchodech se toto zboží může prodávat i po uplynutí doby minimální trvanlivosti, pokud je viditelně označené a oddělené od zbytku zboží. Než potraviny s překročeným datem minimální trvanlivosti hodíte do koše, doporučujeme zkontrolovat, zda nemají poškozený obal, posoudit chuť, vůni a texturu takových produktů.

Nejběžnější potraviny, kde můžete najít datum minimální trvanlivosti: sušenky, těstoviny, zavařeniny, čaje, konzervy, oleje, cukrovinky.

Spotřebujte do

Označuje dobu, po kterou může být potravina konzumovaná bezpečně. Po překročení tohoto data se potraviny nemají jíst. Po uplynutí dané doby už se produkt nesmí prodávat.

Většinou jde o čerstvé potraviny, jako jsou ryby, chlazené maso, mléčné výrobky nebo výrobky studené kuchyně. U takových potravin je velmi důležité, aby byly dodrženy výrobcem stanovené skladovací podmínky (např. „Uchovávejte v lednici“, nebo „Uchovávejte při teplotě 3-5 °C“).

Problematika úniků zvířat

V posledních letech se stále častěji setkáváme s problematikou chovaných zvířat a jejich úniků nejen ve městě, hlavně psů. Chov psů se stává módní záležitostí a řada chovatelů si vůbec neuvědomuje, jaké mají při chovu svého psa povinnosti. Často se setkáváme s tím, že chovatel si pořídí psa, který vůbec neodpovídá jeho možnostem a leckdy není ani ochoten věnovat svému psovi náležitou péči. **V Rakovníku se množí případy, kdy chovatelé venčí své miláčky v rozporu s obecně závaznou vyhláškou města, která byla aktualizována dne 25. 4. 2016 usnesením č. 246/16 jako Obecně závazná vyhláška č. 1/2016**, kterou se stanovují pravidla pro pohyb psů na veřejných prostranstvích a vymezují prostory pro volné pobíhání psů. V poslední době se také množí případy úniků ovcí, a krav při nevhodném zabezpečení jejich chovateli, kdy jde o přestupky podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu

zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon na ochranu zvířat“), který především v § 3 zákona na ochranu zvířat proti týrání, rozděluje zvířata:

- a) zvířetem každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo,
- b) volně žijícím zvířetem zvíře, patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí,
- c) zvířetem v lidské péči zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka,
- d) hospodářským zvířetem zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací,
- e) zvířetem v zájmovém chovu zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených, nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako jeho společník,
- f) handicapovaným zvířetem volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě,
- g) druhem zvířete vyžadujícím zvláštní péči druh zvířete v zájmovém chovu, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování,
- h) toulavým zvířetem zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové prostory nebo mimo domácnost svého chovatele,
- i) opuštěným zvířetem zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal,
- j) pokusným zvířetem živý obratlovec, s výjimkou člověka, včetně samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, který je nebo má být použit k pokusům; za pokusné zvíře se považuje také zvíře, které je v ranějším stadiu vývoje, než je stadium samostatně se živících larválních forem a plodů savců od poslední třetiny jejich běžného vývoje, pokud má být zvířeti umožněno žít nad rámec tohoto stadia vývoje a v důsledku prováděných pokusů je pravděpodobné, že po dosažení tohoto stadia vývoje je postihne bolest, utrpení, strach nebo trvalé poškození. Za pokusné zvíře se považují také živí hlavonožci.

Podle druhů zvířete se potom posuzuje, zda byl zákon porušen chovatelem výše uvedeného druhu zvířete. U **chovatele hospodářských** zvířat jde o porušení § 11 odstavec 2 zákona a postupuje se obdobně.

U psů se jedná většinou o **zvíře chované v zájmovém chovu**. Kdy je nejčastěji porušován § 13 zákona na ochranu zvířat proti týrání, který zní:

Ochrana zvířat v zájmových chovech

(1) Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, **a učinit opatření proti úniku zvířat**. Zvíře nesmí být chováno jako zvíře v zájmovém chovu, jestliže nejsou zabezpečeny přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb nebo jestliže se zvíře nemůže adaptovat, přestože tyto podmínky zabezpečeny jsou.

(2) Každý, kdo chová zvíře v zájmovém chovu nebo se ujal toulavého, případně opuštěného zvířete, odpovídá za jeho zdraví a dobrý stav; za splnění této povinnosti se považuje i oznámení místa nálezu obci nebo předání toulavého, případně opuštěného zvířete do útulku.

(3) Je zakázáno chovat zvířata v zájmových chovech, jestliže chovatel nebo občan vytvořil takové podmínky chovu, že v dalších generacích zvířat na základě dědičnosti budou zvířatům chybět části těla nebo orgány nebo budou-li orgány zvířat funkčně nezpůsobilé anebo znetvořené.

(4) Zvíře v zájmovém chovu nesmí být prodáno nebo darováno osobě

- a) mladší 15 let bez souhlasu jejích rodičů nebo jiné osoby mající k uvedené osobě mladší 15 let rodičovskou odpovědnost,
- b) která byla pravomocným rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům,
- c) již byla pravomocným rozhodnutím soudu způsobilost k právním úkonům omezena, bez souhlasu jejího opatrovníka.

(5) Chovatelem druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči může být fyzická osoba starší 18 let nebo právnická osoba; je-li chovatelem takového zvířete právnická osoba, musí stanovit osobu starší 18 let, již bude svěřena péče o zvíře. Nejde-li o chov zvířat v zoologických zahradách^{1b}) a záchranných stanicích, nebo o chov loveckých dravců, držných podle zákona o myslivosti, je k chovu zvířete vyžadujícího zvláštní péči potřeba povolení krajské veterinární správy, příslušné podle místa chovu zvířete.

(6) Žádost o povolení chovu podle odstavce 5 musí obsahovat

- a) identifikační údaje žadatele a místo chovu na území České republiky,
- b) druh a počet chovaných jedinců,
- c) stručný popis chovu a jeho vybavení,
- d) souhlas odpovědné osoby s prováděním kontroly chovaného jedince nebo skupiny druhu zvířat vyžadujícího zvláštní péči, míst a zařízení, v němž jsou tato zvířata chována, a prostor s chovem spojených, zejména prostor pro skladování krmiv.

(7) Krajská veterinární správa neudělí povolení podle odstavce 5, nejsou-li dodrženy podmínky podle odstavce 1. Krajská veterinární správa v povolení podle odstavce 5 stanoví

maximální počty zvířat, které je možno chovat ve vybavení uvedeném v žádosti podle odstavce 6 písm. c). Krajská veterinární správa může rozhodnutím povolení změnit nebo odejmout, jestliže se změnilo nebo zanikly podmínky, za jakých bylo uděleno. Povolení k chovu druhu zvířat vyžadujícího zvláštní péči se vydává na tři roky a může být na písemnou žádost prodlouženo. Krajská veterinární správa, která povolení vydala, je povinna alespoň jednou za rok provádět dozor nad dodržováním podmínek chovu. Záznamy o provedené kontrole uchová po dobu pěti let.

(8) Dojde-li ke změně podmínek, za nichž bylo povolení vydáno, je chovatel povinen do 30 dnů tuto změnu oznámit krajské veterinární správě.

(9) Chovatel, jemuž bylo vydáno povolení podle odstavce 5, je povinen bez zbytečného odkladu oznámit změny v údajích uvedených v žádosti podle odstavce 6, k nimž dojde po vydání povolení. Má-li dojít k rozšíření chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči z hlediska jejich počtu nebo druhů, je chovatel povinen podat novou žádost o povolení chovu.

(10) Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem druhy zvířat vyžadující zvláštní péči a vzor žádosti o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Z uvedeného ustanovení zákona je nejčastěji porušován odstavec 1) – a to nezabezpečení zvířete proti úniku. K této problematice vydala Ústřední komise pro ochranu zvířat metodické doporučení a stanovisko, kde je v květnu 2005 uveden odborný názor na tuto problematiku: „*Zákon o ochraně zvířat vysloveně nedefinuje co to je únik zvířete a jakým způsobem je nutné tomuto úniku zabránit. Cílem takové úpravy je, aby mohlo být v praxi posouzeno, zda se jedná o únik zvířete a aby únik i zabezpečení zvířete byly posouzeny vždy vzhledem k okolnostem jednotlivého případu. Zákon nevymezuje jaká opatření proti úniku má chovatel učinit, nebo jaká opatření jsou považována za vhodná či dostatečná. Únik lze tedy vykládat tak, že se jedná o vzdálení se zvířete ze sféry ovladatelnosti zvířete jeho chovatelem, kdy chovatel není schopen své zvíře ovládat a určovat jeho chování. Je věcí chovatele, jak zabezpečí, aby zvíře neuniklo*“.

Dále uvádíme citaci z vyjádření Ústřední komise pro ochranu zvířat, kde je v červenci 2008 k vedení psa na vodítku uvedeno: „*Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že dané ustanovení dopadá také na případy, kdy někdo opakovaně či soustavně nechává větší skupinu psů na veřejném prostranství bez vodítka a tato skupina psů pak ohrožuje lidi a jiná zvířata. Při opakovaném, soustavném porušování povinnosti vést psa na vodítku, kdy dochází v důsledku této skutečnosti k napadání osob a jiných zvířat, a nebyla zjednávána náprava stavu ani přes dříve uložené pokuty, lze uvažovat o uložení pokuty ve větší výši. V médiích se pravidelně objevují případy, kdy pes bez vodítka způsobí člověku vážná poranění, v takových případech jsou pak veřejností požadovány vysoké tresty. Dále je nutné zdůraznit, že zákon na ochranu zvířat proti týrání sám nestanoví povinnost vést psa na vodítku. Zákon na ochranu zvířat proti*

týrání stanoví v § 24 odst. 2, že obec může obecně závaznou vyhláškou upravit pravidla pro volný pohyb psů na veřejném prostranství a vymezit pravidla pro volný pohyb psů. Omezení pohybu psů povinným používáním vodítka na veřejných prostranstvích považujeme zejména ve velkých městech za užitečné, nejen z hlediska nechovatelské veřejnosti, ale i z hlediska psů. Ubude auto úrazů, zmenší se počet zaběhnutých psů, o které se musí postarat útulky, ubude vzájemných konfliktů mezi zvířaty, které končí zraněním, a sníží se počet nechtěně nakrytých fen.“

Porušení § 13 odstavec 1 zákona na ochranu zvířat proti týrání, v platném znění, (dále jen „zákon na ochranu zvířat“) je přestupkem.

Pouhé porušení § 13 odstavec 1) zákona na ochranu zvířat (bez poranění samotného zvířete nebo jiného zvířete i člověka) je přestupek podle § 27 odstavec 2 písmeno f) zákona na ochranu zvířat a podle §27 odstavec 12 písmeno c) **se uloží pokuta do 50 000,- Kč.**

V případě poranění je nutné si vyžádat odborné vyjádření od veterinární správy a jde o – přestupek podle § 27 odstavec 1 písmeno b) zákona na ochranu zvířat a podle § 27 odstavec 12 písmeno a) **se uloží poduta do 500 000,- Kč.**

V případě nečinnosti chovatele je možné pokutu ukládat opakovaně.

Živá voda pro povodí Rakovnického potoka

Vážení čtenáři,

možná jste již o spolku Živá voda, modelu Zdoňov, jménu Jiří Malík či pojmu lokální koordinátor atd. někdy slyšeli či například jste o nich četli v předcházejících zpravodajích, přesto si Vás dovolím před následujícím článkem „Živá krajina – revoluce v boji proti suchu začíná“ uvést do tématu v kontextu Rakovnicka. Vzhledem k nastávající změně klimatu, intenzivním obdobím sucha či zvýšeným rizikům povodní je potřeba co nejrychleji adaptovat na tyto změny českou krajinu. **Uskutečnit tuto adaptaci je největší výzvou pro současnou společnost.**

V dnešní době se zdá, že čelní představitelé českého státu mají utkvělou pouze představu řešení typu DOL (kanál Dunaj-Odra-Labe) či postavení desítek nádrží či přehrad, existují ale i jiná, mnohem lepší východiska. Přesný opak betonových velkášských staveb s pofidérním zákulisím jsou přírodně blízká opatření kladoucí důraz na zádrž vody přímo v krajině, tj. v blízkosti jejího spadu - napršení a její postupné uvolňování skrze různé zpomalovací prvky v krajině.

Protože náš spolek Živá voda věří, že toto je správná cesta, uvádí v praxi vlastní metodu jak nápravu krajiny co nejrychleji, nejefektivněji, levněji a nejspravedlivěji a v co největším území realizovat. Jméno této metody je Živá krajina a způsob jejího šíření na území ČR je formou tzv. replikace (tj. opakování určitého pilotního vzoru daného typu krajiny i know-how), kterou mají na starosti školení dobrovolníci, tzv. **lokální koordinátoři (LK)** – určení typicky pro povodí jistého vodního toku.

Lokální koordinátor pro povodí Rakovnického potoka jsem já, Tomáš Steinberger. Předvybraná klíčová území, na kterých bych chtěl začít mapovat nejdříve, jsou obec **Bedlno** (vzhledem k dlouhodobým problémům se stavem spodních vod) a obec **Senomaty** (zejména v souvislosti s častými bleskovými povodněmi). Další činností je například navázání spolupráce

se Střední lesnickou školou a Středním odborným učilištěm v Křivoklátu a další osvětová činnost, např. přednáška na konferenci studentů ENERSOL.

Vzhledem k tomu, že povodí RakoPoto je rozsáhlé (cca 370 km²) a aktivity potřebné pro úspěšné zpracování studií proveditelnosti (prvního kroku před vlastními realizacemi) jsou velmi pestré a časově náročné, **hledám kolegy**, kteří by byli ochotni přispět společnému dílu. Například pomoci s mapováním v terénu nebo s prací s mapovými podklady v prostředí QGIS, jednáními s vlastníky, s lokální samosprávou, či kteří by byli ochotni ujmout se organizace a zpracování studií pro určité subpovodí, např. Kolečovického (typově většího) nebo Krušovického (typově menšího) potoka.

Zároveň **klíčové pro realizaci studií proveditelnosti** budou souhlasy vlastníků, které budeme v celém procesu postupně oslovovat. Nyní na začátku, by bylo obzvláště výhodné navázat spoluprací s lokálním majitelem dostatečně velkých pozemků, který má zájem na svých území opatření pro zádrž vody realizovat a získané zkušenosti případně dále zprostředkovávat pro ostatní.

Možností, jak pomoci či čím přispět, je samozřejmě více, vždy záleží na domluvě, proto mě prosím neváhejte kontaktovat a určitě něco vymyslíme.

Na případnou spolupráci na jakékoliv úrovni se těší a příjemné vánoční svátky přeje

Tomáš Steinberger, lokální koordinátor spolku Živá voda pro povodí Rakovnického potoka, tel. 731 570 115, tomas.steinberger@gmail.com.

Živá krajina – revoluce v boji proti suchu začíná

Unikátní koncept dává občanům nástroj pro nápravu vysychající české krajiny a adaptaci na změnu klimatu.

Koncem září proběhla již třetí vlna školení **lokálních koordinátorů zádrže vody v krajině** konaná v benediktinském klášteře v Broumově. Organizátorem školení je spolek Živá voda a Maiwaldova akademie – klášter Broumov. Spolek Živá voda v posledních několika letech vyvíjí pod vedením svého předsedy Jiřího Malíka a jeho týmu modelový přístup k české krajině s cílem vrátit jí zpět schopnost zadržovat vodu a adaptovat ji tak na postupující změnu klimatu.

Projekt nazvaný **Společně proti suchu** začal v dubnu tohoto roku a realizuje se díky podpoře z grantového schématu Active Citizens Fund konsorcia Open Society Fund, Výboru dobré vůle Nadace Olgy Havlové a Skautského institutu. Do této chvíle bylo v projektu vyškoleny přes 70 lokálních koordinátorů z celé ČR. V druhé, roční fázi, půjde o práci lokálních koordinátorů v jimi vybraných lokalitách. Koordinátoři začínají pod vedením projektového týmu shromažďovat podklady, jednat se zástupci obcí, s významnými vlastníky nebo hospodáři, zapojují do aktivit další spoluobčany, a především podrobně mapují stav svého území tak, aby mohli navrhnout a následně participativně prosazovat konkrétní opatření ke zvýšení retence vody v krajině a odolnosti před bleskovými povodněmi. V dobách, kdy se vytrvalé sucho střídá s intenzivními srážkami a bleskovými povodněmi, tak vzniká naděje na vytvoření široké občanské platformy, která bude usilovat o nápravu české krajiny, a to odspodu – z lokální úrovně.

Projekt je zcela unikátní v tom, že skrze kombinaci technického know-how, odborné přípravy a praktické zkušenosti v krajině umožňuje pod vedením odborníků absolventům školení porozumět stavu české krajiny a přijít s návrhy na řešení dnes stále častějších jevů, jako je

pedologické a hydrologické sucho, eroze zemědělské půdy, bleskové povodně či pokles biodiverzity. Know-how Živé krajiny umožňuje historicky jedinečnou participaci i laické veřejnosti na plánu změn v krajině.

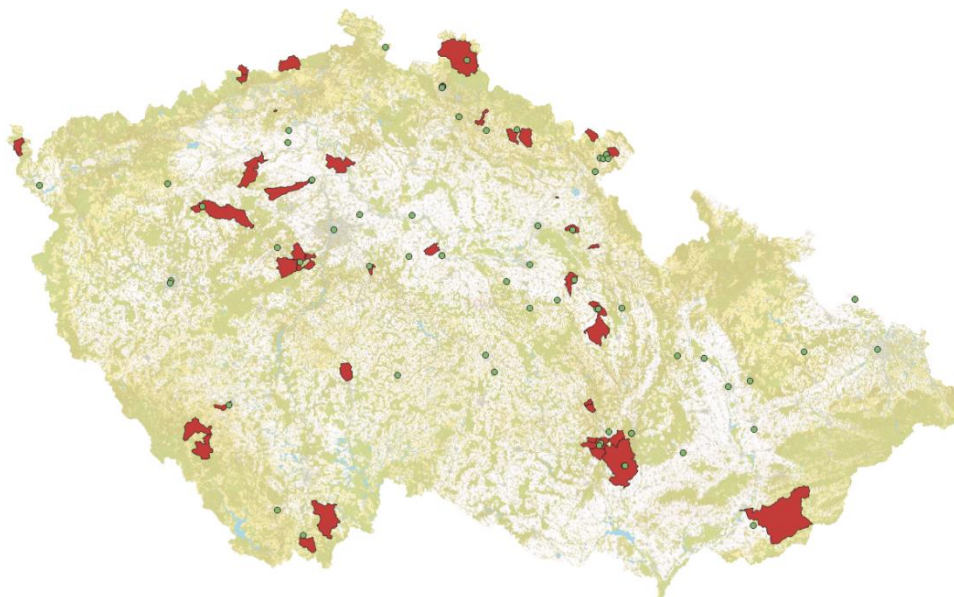
“Model Živá krajina se původně jmenoval model Zdoňov podle první lokality na Broumovsku, kde jsme s mapováním začínali. Celý proces geneze základního know-how s řadou unikátních inovací nám trval 3 roky. Cílem know-how ve stadiu studie proveditelnosti je obnovit původní hydrologický režim údolnic a propojit je novými krajinnými liniemi po vrstevnicích pomocí mezí, mezních pásů apod. Výsledkem je tzv. konturovaná krajina. Máme zpracované studie proveditelnosti již pro tři lokality – kromě Zdoňova i pro Křinice a Heřmánkovice – s celkovou rozlohou kolem 60 km². V současné době to je největší území ve střední Evropě a jediné zpracované takto komplexně. Vytvořený postup dokážeme při intenzivním školení předat i laikovi, aby ho mohl pod naším vedením sdílet (replikovat) kdekoli jinde v ČR.” říká Jiří Malík, autor projektu.

Na školení se sešla pestrá skupina účastníků. Jsou tu zastupitelé a zastupitelky, starostové, ochránci přírody, právník, úřednice v oboru vodní hospodářství, lékařka, projektanti či architekti a mnoho občansky aktivních lidí, kteří rozhýbávají dění ve své obci. Všichni ale mají společný zájem - trápí je stále se horšící sucho, bleskové povodně a zdevastovaná česká krajina. Díky projektu Společně proti suchu získali platformu, kde mohou sdílet svoje zkušenosti a expertizu a vzájemně tak přispívat k úspěšné realizaci studií proveditelnosti v jejich lokalitách.

Jedním z účastníků školení je i starosta malé obce Bolehošť v Královéhradeckém kraji Jakub Šimerda. *“Naše obec má v plánu připravit projekty pro zlepšení zádrže vody v krajině. První projekt větší tůň je nyní v realizaci. Dále připravujeme revitalizaci vodního toku Chropotínský potok podél budoucí čistírny odpadních vod. Na školení jsem se potkal s lidmi se stejnou potřebou vracet vodu do krajiny. Vzájemně jsme se podělili o zkušenosti s dosavadními projekty a mám teď jasnější představu, jak postupovat dál.”*

Školení se zúčastnila také Zuzana Šalplachtová, geochemička a aktivní občanka ze Semil: *“Chtěla jsem vědět, jak pomoci krajině kolem sebe k regeneraci. Abych tu mohla žít já i moje děti. Abychom měli vodu, abychom měli zdravou půdu, na které půjde hospodařit, abychom mohli být co nejvíce soběstační a žili v místě co nejlépe adaptovaném na klimatickou změnu. V místě, kde žiji, to zajímá především "náplavy", lidi, kteří přišli z měst a zdejší krajiny a přírody si ohromně váží. Hledám cestu, jak tento pohled ukázat i místním, kteří berou krajinu kolem sebe jako samozřejmost, která tu vždycky byla a "vždycky přeci bude". Hledala jsem cesty, kudy se do toho pustit a školení mi jasně ukázalo možnosti, které mám. Dalo mi nadhled, hlubší vhled a oporu skvělých lidí a odborníků za zády, na které se mohu kdykoli obrátit. K tomu spoustu inspirativních lidí, které jsem na školení potkala. Dává mi to naději, že je šance pohnout se ze stávající šlamastiky kupředu.”*

Spolek Živá voda nyní spouští web **splecneprotoisuchu.cz**, který usnadní další rozvoj projektu: obsahuje základní vysvětlení modelu Živá krajina a interaktivní mapu lokálních koordinátorů, která ukazuje buď jimi vybraná povodí, nebo lokality, kde působí. Každý, kdo by se chtěl k podobné činnosti přidat, si tak může najít koordinátora ve svém okolí nebo se přihlásit na jedno z budoucích školení.

Na projektu Společně proti suchu partnersky spolupracují další 3 subjekty, nezisková organizace Beleco, která se již mnoho let zabývá ochranou přírody mj. ve vazbě na zemědělské využívání krajiny, spolek Onsendo, který učí budoucí lokální koordinátory, jak vést vlastní projekt a všechna nutná jednání. Díky Maiwaldově akademii Vzdělávacího a kulturního centra Broumov se může školení odehrávat v nádherných prostorách Broumovského kláštera.

Projekt Společně proti suchu podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Cílem programu je dále inspirace k aktivnímu občanství a pomoc znevýhodněným skupinám. Program Active Citizens Fund vstoupil do České republiky v září roku 2019 s cílem podpořit neziskové organizace neohledně na jejich velikost a zkušenosti. V České republice jej spravuje konsorcium, které tvoří Nadace OSF, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a Skautský institut. Program je realizován v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s 15 evropskými státy. Důležitým posláním programu je také spolupráce mezi Českou republikou a dárcovskými státy. Jde o spolupráci mezi českými neziskovými organizacemi a organizacemi z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.“

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

| Nadace OSF

VÝBOR DOBRÉ VŮLE
Nadace Olgy Havlové

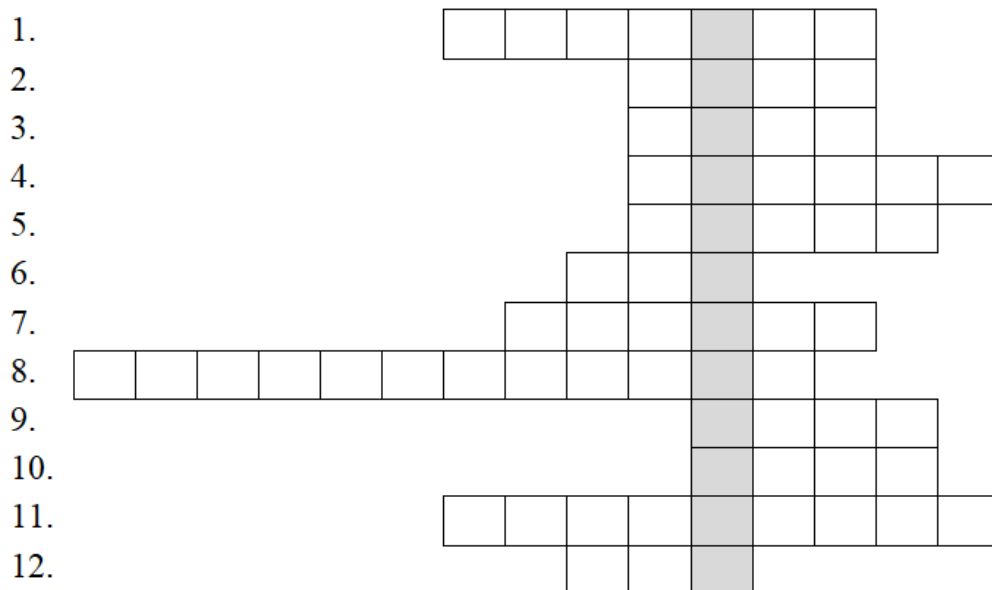

SKAUTSKÝ
INSTITUT

 Živá krajina
SPOLEČNĚ PROTI SUCHU

Živá voda, z.s.

Dubno – Kleny 29, 552 03 Provodov – Šonov
spolecneprotisuchu@zivakrajina.info
+420 720 552 887

Přírodovědná křížovka

1. letoun
2. jedlá houba
3. náš národní strom
4. začátek řeky
5. vodoteč
6. plaz

7. vodní nádrž
8. čolek
9. městská zeleň
10. stromořadí
11. chráněné území
12. koryš

Noční les 2020

Letošní ročník akce s názvem Noční les byl poněkud jiný, než všechny ostatní a to především proto, že neproběhl jako obvykle na jaře, ale z důvodu situace s Covidem – 19 byla akce přesunuta až na konec léta, kdy se stmívá ještě poměrně pozdě. Přesto se Klub DDM s dětmi vydal do Křivoklátska na naučnou stezku Brdatka. Ještě před cestou do Křivoklátska se připravily děti v Klubu DDM v Čermákových sadech na večerní spaní ve spacácích na karimatkách. Děti se na exkurzi dozvěděly něco o rostlinách a zvířatech, které se na Křivoklátsku vyskytují, o inverzním prostředí nad řekou Berouňkou, kde je ve větší nadmořské výšce větší teplo než dole u řeky a o tom, že na stezce je umístěno počítadlo návštěvníků. Děti se snažily zaposlouchat i do zvuků lesa, ale vše přehlušila vzdálená bouřka a tak přidaly do kroku, protože hrozilo, že bouřka potká i je. Nakonec jen mírně pršelo, ale přesto směřovaly na Písky, kde jejich cesta lesem končila. Všechny děti mrzelo, že nevyzkoušely termovizi, aby

pozorovaly zvířata ve tmě díky jejich tělesné teplotě. Někteří viděli termovizí alespoň své kamarády, ale pak se rozpršelo více, a tak se spěchalo do Písků, kde už čekal přivolaný autobus, který odvezl děti do Rakovníka.

Program však neskončil ani v Klubu DDM, kam se děti přesunuly. Po setmění poslouchaly zvuky lesních zvířat, které poměrně dobře rozeznávaly. Pak všichni navštívili i pracovní chovů, kde mohli pozorovat noční život zvířat chovaných v zajetí. Někteří už spala, jiná (např. křecci) se setměním ožila. Ve vedlejší místnosti si pak děti mohly vyrobit panoramatický věnec s motivem lesního zvířete. Než šli všichni spát, čekalo na děti ještě jedno překvapení. Po schodišti vedoucím z prvního patra totiž byla rozmístěna vycpaná lesní zvířata, která mohou lidé potkat při nočních procházkách lesem. Děti se je snažily v přítomnosti všechny poznat a poměrně dobře se jim to dařilo. Rozeznaly tak i několik druhů sov včetně našeho největšího výra velkého a nejmenšího kulíška nejmenšího.

V sobotu po probuzení děti čekal úklid spacáků na sále Klubu DDM, kde celou noc společně spaly, a pak snídane. Po snídani ještě proběhl závěrečný kvíz, který ověřil znalosti a přehled dětí o tom, co se minulý den dozvěděly. Kvíz dopadl překvapivě dobře a děti si nakonec za všechny lesní disciplíny odnesly i drobné odměny a snad i dobrý pocit ze společně strávené vycházky v lese a nočního spaní ve spacácích.

Děti se díky této akci seznámily s nočním životem v lese, poznávaly zvuky zvířat, ale byly prověřeny i jejich znalosti přírodnin a zvířat vyskytujících se v našich lesích. Účastníci akce se naučili poznávat les všemi smysly (poslech zvuků zvířat, poznávání zvířat). V dnešní přetechizované době si tak vyzkoušeli (nejen noční) pohyb přímo v terénu a ve větším kontaktu s přírodou. Prohloubili si tím vztah nejen k lesu, ale celkově k přírodě jako takové. Přínosem bylo i stmelení kolektivu díky společně prožitému večeru v lese a vyzkoušení si nenáročného spaní ve spacácích na karimatkách. Díky grantu Města Rakovníka akce proběhla úspěšně a děti si z ní odnesly mnoho pozitivních zážitků. Poděkování patří všem, kteří se na realizaci akce podíleli.

Jak správně topit v kotlích na tuhá paliva

Chladnějších dnů nám stále přibývá a s nimi nám opět po roce začíná topná sezóna. Domácí topeniště jsou v současné době jeden z největších znečišťovatelů ovzduší ve městech i na vesnicích. Tuto problematiku řeší zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a to hlavně tak, že zakládá povinnosti právě provozovatelům lokálních topenišť (spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu do 300 kW, včetně). Pro zajištění co nejmenší míry znečišťování ovzduší vytápěním je klíčový výběr vhodného zdroje tepla, popřípadě i paliva. Důležité je topit vhodným a kvalitním palivem. Z hlediska emisí znečišťujících látek jsou problematické především zdroje na tuhá paliva. K dosažení nízkých emisí je nutné splnění řady podmínek správného vytápění, přičemž volba dobrého zdroje je jen jednou z nich. V současnosti jsou na trh dodávány kotle splňující požadavky Ekodesignu. Jako Ekodesign se označuje požadavek na nízkoemisní provoz kotlů podle nařízení Evropské unie 2015/1189. V Česku se běžně pracuje s emisními třídami kotlů, které přesně specifikují množství a složení emisí kotlů. Oproti emisním třídám ale Ekodesign hodnotí celoroční účinnost kotle. Emisní třídy pak rozděluje kotle podle jejich účinnosti a

množství i složení jejich emisí do tříd 1-5. Kotle první emisní třídy jsou nejhorší, naopak kotle páté emisní třídy mají velmi čistý provoz. V současné době je již zakázán prodej kotlů první, druhé a třetí emisní třídy a od 1. 9. 2022 se kotle prvních dvou tříd ani nebudou moci provozovat. Splnění vyšších tříd je u některých kotlů s ručním přikládáním podmíněno instalací akumulární nádoby, díky které nemusí být zdroj provozován při sníženém výkonu, který zpravidla vede k vyšším emisím. Ke zdroji tepla je nutné zajistit vhodné palivo, a to pouze takové, které připouští výrobce spalovacího zdroje a se kterým byl zdroj testován při uvádění na trh. Mezi nejčastější chyby při topení patří spalování hnědého uhlí v litinových kotlích, které byly konstruovány pro černé uhlí nebo koks. Případně nedodržení předepsaného maximálního obsahu vody v palivovém dřevě, nebo použití uhlí jiné zrnitosti. Pokud došlo k dodání paliva, které nesplňuje kvalitativní parametry, je nutné se obrátit se stížností na Českou obchodní inspekci. Při spalování biomasy je nutné zachovat předepsanou velikost kusů a vyhnout se spalování např. dřevní štěpky v kotlích na kusové dřevo. Nejvýznamnějším parametrem kusového dřeva je jeho vlhkost, kde vyšší vlhkost vede nejen k vyšším emisím, ztrátám tepla (všechnu vodu je nejprve nutné bez užitku odpařit), zanášení kotle i spalinových cest. Optimální je skladovat dřevo v zastřešeném, ale provětrávaném dřevníku izolovaném od země, a to alespoň dva roky. Musíme si dát opravdu dobrý pozor na to, jaké dřevo nebo jaké palivo používáme, především o jaké vlhkosti. Čím menší je vlhkost paliva, tím lepší je celkově provoz kamen, vyšší výhřevnost a dochází i ke kvalitnějšímu spalování. Čím vlhčí palivo přiložíme, tím více vody se v tu chvíli musí začít ze dřeva odpařovat. Tak dochází k zanášení spalinové cesty a kamen a ke zvýšené tvorbě dehtu. Pro kvalitní hoření je nutný i dostatečný přísun kyslíku.

Nejdůležitější zásady pro správné spalování:

- Suš dřevo minimálně jeden až dva roky.
- Stejně velké kusy dřeva – velké rozdíly ve velikosti dřeva v topeništi způsobují nekvalitní a nerovnoměrné hoření
- Spalovací vzduch – je nutné zajistit dostatečný přívod kyslíku do topeniště. Jen tak dosáhneme kvalitního spalování, při kterém vzniká oxid uhličitý a nikoliv jedovatý oxid uhelnatý.
- Kvalitní a udržovaný komín s dostatečným průměrem vložky.
- Oheň nedus. Nastav regulační klapky tak, aby vzduch mohl k palivu.
- Přikládej častěji menší dávku paliva, místo jedné velké dávky za dlouhý čas.
- Pravidelně čisti kotel a komín.
- Používej moderní kotel či kamna.
- Udržuj teplotu spalin za kotlem mezi 150 až 250 °C.
- Nevyhazuj teplo oknem. Nepřetápěj. Top jen tam, kde potřebuješ.
- Top tak, jak chceš, aby topil tvůj soused.

Zpravodaj životního prostředí města Rakovníka.
Vydává Město Rakovník 2 x ročně. Neprodejné.
Odpovědný redaktor RNDr. Alena Škoudlínová
Povoleno odborem kultury ONV Rakovník č.j. 03211211286
Číslo 2/2020, datum vydání: Prosinec 2020
Tisk: DTPress – grafické a produkční studio Rakovník
Text neprošel jazykovou úpravou